

pesach I rabbik

3. דער גאנצער חזון נתיב

א מצות "עשה של חרות לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים כליל חמשה עשר בניסן שנאמר זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו שנאמר זכור את יום השבת. ומנין שבליל חמשה

עשר תלמוד לומר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה בשעה שיש מצה וזכור מונחים לפניך. ואף על פי שאין לו כן. אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך בדברים שארעו ושהיו דרי זה משוכב: ב מצה לזכור לבנים ואפילו לא שאלו שנאמר והגדת לבנך. לפי דעתו של בן אביו מלמדו. כיצד אם היה קטן אי טיפש אוסר לו בני כולנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים ובלילה הזה פדה אותנו הקב"ה ויציאנו לחרות. ואם היה הבן גדול וחכם מדיעו מה שארע לנו במצרים ונסים שנעשו לנו ע"י משה רבינו הבל לפי דעתו של בן: ג יצריך לעשה שניו בלילה הזה כדי שיראו הבנים וישאלו ויאמרו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות עד שישב להם ויאמר להם כך וכן אירע כך וכך היה. וכיצד משנת מחלק להם קליות ואגוזים ועוקרים [6] השולחן מלפניהם קודם שיאכלו "והוטפן מצה זה מיד זה וכיצד בדברים האלו. אין לו בן אשתו שאלתו. אין לו אשה שואליו זה את זה מה נשתנה הלילה הזה. ואפילו היו כולן חכמים. היה לבדו שואל לעצמו מה נשתנה הלילה הזה: ד יצריך להתחיל בנגות ולסיים בשבח. כיצד מתחיל ומספר שבחיה חיו אבותיו בימי תורה ומלפניו כפרים וטועין אחר ההבל ורודפין אחר עבודת אלילים. ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מהאומות וקרבתו ליהודיו. וכן מתחיל ומדיע שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הירעה שנמלנו ומסיים בנסים ונפלאות שנעשו לנו ובחרותנו. והוא שידרוש מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה. וכל המוסף ומאריך בדרש פרשת זו וזו זה משובח: ה כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו כליל חמשה עשר לא יצא ידי חובתו ואילו הן. פסח מצה ומרור. פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לח' וגו'. מרור על שום שמרור הבגורים את חיי אבותינו במצרים. מצה על שום שנגאלו. ודברים האלו כולן נקראין הגדה: ו כלל דור ודור חייב אדם לזכור את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עשה משעבוד מצרים שנאמר ואתנו הוציא משם וגו'. ועל דבר זה צוה הקב"ה בתורה וזכרת כי עבד היית כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד ויצאת לחרות ונפדת: ז לפיכך כשסועד אדם כלילת הור

השנת הריב"ב
יוסופין מס' וז' פ"ב ע"ב סוף פסוק לכו
מיר"מ י"טו ע"ב:

ויציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו בלנו חכמים בלנו גבונים בלנו זקנים בלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח:

מעשה רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית:

אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הנמים, כל ימי חיך הלילות, וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך להביא לימות המשיח:

2. חזון נתיב

בוחינו הקדושים שאלו מדוע לא תקנו ברכה על מצות ספור יציאת מצרים. ויש שתוצו שנקללת בברכת "אשר גאלנו". ואינו מוכן, מדוע לא ירכנו עליה עובר לעשייתה כדרך שמברכין על כל המצוות.

ותרץ מרן החתם סופר זצ"ל, שהואיל וחיב כל אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, והינו כאלו הנה שקוע במ"ט שערי טמאה ועמה משוף ידו מעבודה זרה והתחיל לעבד את ה' - מעתה, כשם שמצינו בטבילת גרים שמברכין אחר הטבילה (פסחים ז ע"ב), כך מברכין על ספור יציאת מצרים לאחר ספור היציאה. לא לפניה, כשמתחיל בגנות, "בתחלה עבדי עבודה זרה היו אבותינו", אלא לאחריה, אחר שקרבנו המקום לעבודתו!

א פתמים יבכל יום קראין ק"ש בערב ובבקר. שנאמר ובשכבך ובקומך בשעה שדרך בני אדם שוכנין זה הוא לילה. ובשעה שדרך בני אדם עומדין זה הוא יום: ב ומה הוא קורא שלשה פרשיות אלו הן שמע והיה אם שמע ויאמר. ומקדימין לקרות פרשת שמע מפני שיש בה יחוד השם ואהבתו ותלמודו שהוא העיקר הגדול שהכל תלוי בו. ואחריה ויהי אם שמע שיש בה צווי על (זכירת) שאר כל המצוות. ואחר כך פרשת יציאת שם היא יש בה צווי זכירת כל המצוות: ג אע"פ שאין מצות יציאת נוגת בלילה קראין אותה בלילה מפני שיש בה זכרון יציאת מצרים

ומצוה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך. וקריאת שלש פרשיות אלו על סדר זה היא הנקראת קריאת שמע: ד הקורא קריאת שמע כשהוא נזכר